

ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ПРЕДМЕТЕН ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ”

1 септември 2009 г. – Вариант 2

УВАЖАЕМИ ЗРЕЛОСТНИЦИ,

Тестът съдържа **38 задачи** по предметен цикъл „Философия” и задача за философско есе. 38 задачи са **два вида**:

- задачи с избираем отговор;
- задачи със свободен отговор.

Първите 30 задачи (от 1. до 30. включително) в теста са от затворен тип с четири възможни отговора, обозначени с главни букви от А до Г, от които само един е верен. Отговорите на тези задачи отбелязвайте със син/черен цвят на химикалката в **листа за отговори**, а не върху тестовата книжка. Отбелязвайте верния отговор със знака **X** в кръгчето с буквата на съответния отговор. Например:

А Б В Г

Ако след това прецените, че първоначалният отговор не е верен и искате да го поправите, запълнете кръгчето с грешния отговор и отбележете буквата на друг отговор, който приемате за верен. Например:

А Б В Г

За всяка задача трябва да е отбелязан не повече от един действителен отговор. Като действителен отговор на съответната задача се приема само този, чиято буква е отбелязана със знака X.

Отговорите на задачите със свободен отговор (от 31. до 38. включително) се отбелязват в предоставения **свитък за свободните отговори**. Четете внимателно инструкциите! Срецу номера и главната буква на съответната задача/на съответното подусловие напишете верния отговор.

Философското есе напишете в **свитъка за свободните отговори** на предвиденото за това място.

ПОЖЕЛАВАМЕ ВИ УСПЕШНА РАБОТА!

Отговорите на задачите от 1. до 30. вкл. отбелязвайте в листа за отговори!

1. Хуманистичната психология разбира човека като:

- А) невротично същество
- Б) комплексирано същество
- В) непълноценно същество
- Г) свободно същество

2. Тезата, че човешкото поведение се ръководи преди всичко от инстинктите, принадлежи на:

- А) гешталтпсихологията
- Б) хуманистичната психология
- В) психоаналитичната психология
- Г) социалната психология

3. Процесът, при който е налице приобщаване към общоприетите за дадена култура норми, се нарича:

- А) социализация
- Б) самоактуализация
- В) себепознание
- Г) самооценка

4. Според теорията на Лоурънс Колберг за моралното развитие на човека в ситуацията – София казва: „Не е правилно да се краде от магазин, защото могат да те хванат.“ – водещият морален мотив се свързва със:

- А) убеждения
- Б) спазване на норми
- В) страх от наказание
- Г) принципи

5. Кой от изброените симптоми НЕ е част от дефиницията на понятието „психоактивна зависимост“?

- А) нарушаване на социалните дейности
- Б) увеличаване на дозата вещество
- В) укрепване на личността
- Г) болезнени преживявания при въздържание

6. Самосъзнанието в най-пълна степен се характеризира със:

- А) самоотражение и самопознание
- Б) контрол върху лошите нрави
- В) контрол върху импулсите
- Г) общуване с другите

7. Кое от изброените понятия в логиката НЕ е форма на мисленето?

- А) умозаключение
- Б) поведение
- В) понятие
- Г) съждение

8. По количество съждението „Някои животни са бозайници” е:

- А) единично
- Б) общо
- В) частно
- Г) неопределено

9. Законът за изключеното трето е:

- А) природен закон
- Б) юридически закон
- В) логически закон
- Г) психологически закон

10. В коя от изброените двойки понятия са кръстни?

- А) „съвършен” – „несъвършен”
- Б) „град” – „населено място”
- В) „море” – „река”
- Г) „актриса” – „певица”

11. Логиката е наука за:

- А) синтаксиса на естествения език
- Б) формите и законите на мисленето
- В) психичните познавателни закономерности
- Г) математическите закони

12. Обемът на понятието включва:

- А) съвкупността от всички обекти, които попадат под него
- Б) асоциациите, които понятието предизвиква
- В) представите, които свързваме с понятието
- Г) съвкупността от всички признаци, които определят понятието

13. Когато в лицето на другия човек ние виждаме преди всичко цел и никога средство, тогава постъпваме от гледна точка на:

- А) щастието
- Б) удоволствието
- В) дълга
- Г) любовта

14. Какво, според Кант, е необходимо условие за добрата постъпка?

- А) паметта за минали добри постъпки
- Б) свободната воля
- В) подвижната мисъл
- Г) вярата

15. Коя категория от изброените НЕ е етическа?

- А) красиво
- Б) справедливо
- В) добро
- Г) достойно

16. Въздържанието е основна добродетел във:

- А) утилитаризма
- Б) аскетизма
- В) хедонизма
- Г) прагматизма

17. Аристотеловата теза за добродетелта като „средина” означава, че тя е:

- А) среда между две противоположни теории – за доброто и за злото
- Б) среда между два порока – на излишъка и на недостатъка
- В) среда между подчинение и заповядване
- Г) геометрична среда между две точки в равнината

18. В какво отношение се намират моралът и правото?

- А) моралът е част от правото
- Б) правото е част от морала
- В) моралът и правото са във взаимна зависимост
- Г) моралът и правото са изцяло независими един от друг

19. Договор може да бъде считан за НЕдействителен, ако:

- А) една от страните е забравила за задълженията си
- Б) една от страните има подозрения относно коректността на другата
- В) не се спазват принципите на доброволност и самостоятелно волеизявление
- Г) не се зачита разликата в социалния статус на договарящите се

20. За коя от посочените форми на управлението НЕ може да се каже, че е демократична?

- А) президентска република
- Б) парламентарна република
- В) конституционна монархия
- Г) авторитарен режим

21. Народното събрание в България:

- А) осъществява надзор върху съда.
- Б) управлява страната по приетите закони.
- В) решава проблемите между властите и народа.
- Г) приема законите в страната.

22. Нормите и институциите са легитимни, когато са:

- А) създадени по съответния правов ред и са приемливи за обществото като цяло
- Б) създадени по съответния правов ред, но не са приемливи за обществото като цяло
- В) създадени по съответния правов ред и са благословени от църквата
- Г) създадени по съответния правов ред и са одобрени от президента

23. В затвора човек загубва правото си на:

- А) вероизповедание
- Б) глас
- В) свободно придвижване в пространството
- Г) образование

24. Пряк източник на правото в светските държави е:

- А) законът
- Б) религиозният канон
- В) съвестта
- Г) свободата

25. Възгледът, че светът е сътворен от Абсолютна личност, е характерен за:

- А) будизма
- Б) християнството
- В) платонизма
- Г) стоицизма

26. „Какво е човекът” е основен въпрос за:

- А) логиката
- Б) антропологията
- В) епистемологията
- Г) естетиката

27. Френсиз Бейкън, Джон Лок и Дейвид Хюм са представители на философския:

- А) емпиризъм
- Б) екзистенциализъм
- В) материализъм
- Г) рационализъм

28. „Нещо само по себе си” е основно понятие във философията на:

- А) Имануел Кант
- Б) Дейвид Хюм
- В) Зигмунд Фройд
- Г) Жан-Пол Сартър

29. Абсурдът е проблем във философията на:

- А) апологетите
- Б) патристите
- В) екзистенциалистите
- Г) епикурейците

30. Понятието „свръхчовек“ е характерно за философията на:

- А) Августин
- Б) Сартр
- В) Ницше
- Г) Хегел

Отговорите на задачи от 31. до 38. вкл. запишете в свитъка за свободните отговори!

31. В свитъка за свободните отговори запишете на кого принадлежи фразата „Бог е мъртъв”.

32. В свитъка за свободните отговори посочете две имена, представители на философията на XX век.

33. Запишете определение за „морал”, като използвате понятията „поведение” и „всекидневие”.

34. Какво е отношението между етическите категории „дълг” и „дължимо”?

Прочетете текста и изпълнете задачите към него (от 35. до 38. включително)

„Ако се абстрахирам от всяко обективно съдържание на познанието, тогава всяко познание – разгледано субективно – е или историческо, или рационално...

Едно познание може да е дадено първоначално откъдето и да е, все пак в онзи, който го притежава, то е историческо, ако той го познава само до такава степен и толкова, колкото му е било дадено от другаде, било чрез непосредствен опит или разказ, било чрез поука (обща познания). Затова онзи, който собствено е научил една система на философията, ако и да би имал в главата си всички основни положения, дефиниции и доказателства, заедно с разпределението на цялата система, ако и да знае всичко на пръсти, ... той знае и съди само толкова, колкото му е било дадено. Ако му оспорите една дефиниция, той не знае откъде трябва да вземе друга. Той се е развивал по чужд разум, подражаващата способност обаче не е творческа, т.е. познанието у него не е възникнало от разума, и при все че обективно без съмнение е било познание на разума, все пак субективно то е само историческо. Той е схванал и задържал добре, т.е. заучил, и е станал отливка от гипс на един жив човек. Познанията на разума, които са такива обективно (т.е. могат първоначално да възникнат само от собствения разум на човека), следва само тогава да носят също и субективно това име, когато са почерпени от общите извори на разума, т.е. от принципи, откъдето може да възникне също и критиката, дори отричането на това, което е заучено.”

Имануел Кант

35. Кои са двата типа познание според Кант от гледна точка на субективното?

36. Какво означава човек да се развива по „чужд разум”?

37. Какво е в текста взаимоотношението на „рационално” и „историческо”?

38. Каква част от познанието на човека Кант сравнява с „отливка от гипс”; и как може да възникне идеята за „критика”?

В свитъка за свободните отговори напишете философско есе по един от зададените фрагменти!

1. „Информацията е знание, което просто се придобива и съхранява; мъдростта е знание, което дава възможност да живеем живота си добре.”

Джон Дюи

2. „Чудесата произтичат от това, че ние не познаваме природата, а не от нейната същност.“

Монтен

3. „Подтикът, който идва само от желанието, е робство, докато подчинението на закона, който човек сам си предписва, е свобода.”

Жан-Жак Русо

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА
ДЪРЖАВЕН ЗРЕЛОСТЕН ИЗПИТ ПО
ПРЕДМЕТЕН ЦИКЪЛ „ФИЛОСОФИЯ” – 1 СЕПТЕМВРИ 2009 г.
ВАРИАНТ № 2
КЛЮЧ С ВЕРНИТЕ ОТГОВОРИ

Задачи от 1. до 30.

Въпрос №	Верен отговор	Брой точки
1.	Г	1
2.	В	1
3.	А	1
4.	В	1
5.	В	1
6.	А	1
7.	Б	1
8.	В	1
9.	В	1
10.	Г	1
11.	Б	1
12.	А	1
13.	В	1
14.	Б	1
15.	А	1
16.	Б	1
17.	Б	1
18.	В	1
19.	В	1
20.	Г	1
21.	Г	1
22.	А	1
23.	В	1
24.	А	1
25.	Б	1
26.	Б	1
27.	А	1
28.	А	1
29.	В	1
30.	В	1

Задача 31 – 2 точки

Ницше

Задача 32. – 4 точки

Напр. Мартин Хайдегер, Карл Ясперс, Жан-Пол Сартър, Ерих Фром, Лудвиг Витгенщайн, Карл Попър, Едмунд Хусерл и др.

Задача 33. – 4 точки

Напр. Моралът представлява система от норми – препоръки и забрани – които регулират човешкото поведение на всекидневно равнище.

Задача 34. – 6 точки

Напр. Дължимото е обективно, природна необходимост (стоиците) или чиста форма, принцип (Кант – категорически императив), „външно” изискване към личността. Дългът е субектното, лично решение на човека да се подчини на природната необходимост (стоици), „необходимост от една постъпка от уважение към закона”, вътрешна принуда (Кант). Дългът е субективна конкретизация на обективно дължимото.

Задача 35. - 3 точки

Напр. За Кант – в духа на този текст – познанието, разгледано субективно, е или историческо, или рационално.

Задача 36. – 4 точки

Напр. Да се развива по модела (калъпа) на “чуждия разум” според Кант ще рече, че в процеса на възприемане на знания и изграждане на възгледи подражаващата способност доминира, дори е изместила творческата. По такъв начин учещият се (ученикът) „знае и съди само толкова, колкото му е било дадено”.

Допустими са и други отговори

Задача 37. – 6 точки

Напр. Историята (историческото познание) Кант разбира преди всичко като количествено натрупване на факти, данни, знания и т.н., които са ни “дадени”, така да се каже “отвън”. За разлика от нея, рационалното познание „възниква само от собствения разум на човека” и укрепва знанията с това, че ги отнася към “общите извори на разума”, т.е. знанията са почерпени обективно от принципи, а не просто – субективно – от данните на опита.

Допустими са и други отговори

Задача 38. - 6 точки

Напр. В определен порядък на мисленето гипсовата отливка е метафора на историческото познание, доколкото последното има преди всичко външен източник и е пряко следствие от развитието на т.нар. “чужд разум”. Критиката представлява усилие тази маска да бъде счупена, отхвърлена, когато разумът се обърне към своя общ източник – принципите.

Допустими са и други отговори

КРИТЕРИИ ЗА ОЦЕНКА НА ФИЛОСОФСКО ЕСЕ (35 точки)

1. Ниво на разпознаване на философската проблематика (философските проблеми), заложена/и във фрагмента – до **5** точки;
2. Ниво на философска осмисленост и интерпретация на проблемите – до **10** точки;
3. Ниво на употреба и владееене на логическия и понятиен инструментариум при формулиране на позиция и излагане на аргументация в нейна подкрепа – до **10** точки;
4. Степен на самостоятелност при тълкуването на проблема във фрагмента – до **7** точки;
5. Ниво на езикова и стилистична култура – до **3** точки